

מסורת הש"ס

(א) ברכות לה: יומא ער, (ב) יומא שס בריכות י: מיר, (ג) סנהדרין ע: [נכסיות מה:]; (א) [נציומא ונמיר ונסנהדרין ונכסיות ליתא מלת ועבר וכן נכריתות ושס איתא למקדש לוקא ועי' מוס' שס ד"ה ונכנס], (ד) [פ"ג הי"ג], (ה) [בפרק שילקי: (ב) רש"י ד"ה ודלמא שבר: (א) ד"ה דה"ל למיר: (א) [קדושין מט:]; כ"ג];

הגהות הב"ח
(א) גמ' מיא דטלוסו שילקי: (ב) רש"י ד"ה ודלמא שבר: (ג) ד"ה דה"ל למיר:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה גמר ובי' והתניא דם שקדש. ע"י חולין דף קכ ע"א ומנחת דף קכ ג"א דהקפא דס ואלכו חייב. וע"ג. אח"כ ראונו דבירושלמי פריך עלה כן והתניא הקפא את הדס ואלכו חס יט טו חות חייב (מה עבד ליה כ' יונה היינו נהיה'ל ברייתא שבהא דמיא דלמי לא אוכל ולא משקה) מיא אוכל לטמא טומאת אוכלין מיא משקה לטמא ט"מ (וא"כ מיא רחיה דשמיא בכלל אכילה) חזר מזה הרחיק בדגמת יט לאומקין בקדש וע"ג: ד"ה בגין ובי' אפי' שתיה תרי דיבני. לא ידעמי דלמי' דשמה כ' וימני אף בשמה דת וימנא לחייב כ' דהא עבר משום שני שצוות וי"ע. גס לשטמייחו דף כד ע"א ד"ה אלף דדוקא נכפרס תחלים וענבים אלף בלף אוכל קסם חין תחלים בכלל כיון דלחורים לו מבכר מקרו אוכלין שאין רחוס ומנו דאין נצילות בכלל אלף נמכרש. חס כן ליתא לקייסמס דהכא דנתי דשמיא בכלל אכילה מ"מ כיון דכבר נחלס בשמיא מכת שטעמו הרגשונה מקרי חין ראיון. ובהכרח לקייסמס דקושיסמס לשטת רש"י ונכנס: ד"ה דלמא ובי' וכן משמע קצת לכאון. דף כו ע"ב. ועי' בתוס' שס ד"ה גמר:

רבינו חננאל

והא תירוש חמרא הוא וקרי ליה אכילה. מיכן ששתיה בכלל אכילה. ודחינן ודלמא זו האכילה אכילה ע"י אניגרון כלומר בתבשיל כגון ציקי קדירה. אניגרון מיא דסיילקא. אכסיגרון מיא דכולהו סילקי. ואחינן מתבשל עמון. ואחינן למיפשט מהא דכתיב ונתתה הכסף בנפשך בכל אשר תאווה נפשך וגו' ואימא דבילה קעילית. דתניא אכל דבילה קעילית ושתה רבש ונכנס למקדש ועבד חייב. אלא אימא שבר שבר מנוזר דכתיב ביה מיין ושבר יזיר חומין יין וחומין שבר לא ישתה. אביי מספא דקתינ שבועה

ודלמא על ידי אניגרון. שהוא מין מאכל כדתניא בתוספתא דבילה (ו) הציאו לפניו אניגרון ואכסיגרון ועליהן פלפלין שחוקים ורגילין לתת לתוכן יין כדתניא בתוספתא דדמאי או מרומת יין למוך אניגרון ואכסיגרון: **מיא דסיילקא**. תבשיל של תרדין: **מיא דכולסו שנקי**. שלקות של ירק: **מידי דמשכר**.

כלומר דרך שכרות: (ג) **דלמא**. ושכר דקרא ללו חין קאי אלא דבילה קעילית קאמר שהיא משכרת. קעילית על שם מקומה: **אף אנו נמי סנינא**. דשמיא בכלל אכילה: **מתני' נמי דיקא**. דשמיא בכלל אכילה: **ודלמא למיפטר נפשיה מאחרינייתא קאמר**. אמאי קמני חייב על כל אחת ואחת דלמא האי דפריש להו לאו לאפושזי בשצוותא קאתי אלא למיפטר נפשיה בשצווה מדברים אחרים דאי אמר לא אוכל קסמ היה נאסר בכל האוכלים: **סל"ג**. שלא אוכל חטין ושעורים וכוסמין וכי אמר פת פת לחלק: **ודלמא לנוס**. כלומר אי אמר הכי הוה משמע שלא יהא כוסס חטין כמות שהן אצל הפת היה אוכל: (א) **ס"ל למימר פת חטין ושל שעורין**. דכיון דלמר ושל אפת קאי: ודלמא

אלא אחת א"ל אביי אלא מאי שתיה בכלל אכילה אימא סיפא שבועה **שלא אוכל ושלא אשתה** ואכל ושתה חייב שתים כיון דאמר שלא אוכל **איתסר** ליה בשתיה כי אמר שלא אשתה אמאי חייב אילו אמר שלא אשתה תרי זימני מי מייחייב אמר ליה התם דאמר שלא אשתה והדר אמר **שלא אוכל** דשתיה בכלל אכילה איתא אכילה בכלל שתיה ליתא אבל אמר שבועה שלא אוכל ושלא אשתה מאי אינו חייב אלא אחת אי הכי ארתני רישא שבועה שלא אוכל ושתה אינו חייב אלא אחת אי הכי ארתני רישא שבועה שלא אוכל ושלא אשתה אינו חייב אלא אחת וכל שכן שלא אוכל להודיה אלא לעולם כדקתני ושאיני הכא כיון דאמר שלא אוכל והדר אמר שלא אשתה גלי אדעתיה דהך אכילה דאמר אכילה גירדתא היא אמר רב אשי מתני' נמי דיקא שבועה שלא אוכל ואכל אוכלין שאין ראיון לאכילה ושתה משקין שאין ראיון לשתיה פטור הא ראיון חייב ואמאי הא שבועה **שלא אוכל** קאמר דלמא דאמר תרתי שבועה שלא אוכל שבועה שלא אשתה: שבועה שלא אוכל ואכל פת חטין כו': ודלמא למיפטר נפשיה מאחרינייתא קאתי הוה ליה למימר חטין ושעורין וכוסמין ודלמא לכום דהוה ליה למימר פת חטין ושעורין וכוסמין ודלמא פת חטין לאכול שעורין וכוסמין לכום דהוה ליה למימר פת חטין ושל שעורין ושל כוסמין ודלמא

דה"מ למיכתב צקר ואין יין ושכר ומדכתב ד' פרטי שמא שזס דצר יש דלא הוה סגי צצ' פרטי והכא דריש שכר גופיה דלאיטריך ^א דלתי לפרט דלא הוה דצילה קעילית ואס תלמר ויכי הוה צעי הסם למדרש צ"ת דשכר לדצילה קעילית ומה לרין רציבי תיפוק ליה מכלל ופרט וכלל דהוי פרי מפרי וגידולי קרקע ועוד היכי מ"ל דהיינו דצילה קעילית הא משמע הכא דאי לאו שזר שזר הוה דרשין שזר גופיה לדצילה קעילית וי"ל דהתם איירי דצצילה מעורבת במים ואפ"ה חשיב טפי מתמד שהחמין והכא דצצילה שאינה מעורבת וא"ת למה לי הכא ג"ש דשכר שזר תיפוק ליה דשמיא בכלל אכילה מדמרבין הסם תמד משהחמין ואמר רחמנא ואכלתו וי"ל דכיון דמרביו דציתין נפקא מ"ל דלכי ליה ע"י אניגרון דלא צעין מידי דמשכר אי נמי ואכלת לא קאי ארציוא דעד דלא קאי חקנקן ועור וגזיות וא"ת דלמא מיירי ציין קרוס ולהכי כתב ואכלת ויש לומר דדלמא לא חזי לאכילה אלא שורין אותו במים ושומין: **ב"י איצטריך לאשמועינן אבא ועשה בלאבא בו'**. וא"ת ודלמא היא גופיה אחא לאשמועינן דשמיא לאו בכלל אכילה וי"ל דא"כ ה"ל למיתני שצווה שלא אוכל ושמה פטור אצל השתא ליכא למידק מינה דאין שמה בכלל אכילה דאפי' הוה בכלל אכילה אינו חייב אלא אחת כמו אכל ואלו כהעלם אחד: **בגין דאמר שלא אשתה וישלא אוכל**. וא"ת א"כ מאי איריא אכל ושתה ^א אפי' שמה תרי זימני נמי דמינו דחייילא שצווה בתרייתא לאכילה חייילא נמי אשמה דכה"ג אמר לקמן (דף ד:) גצי שצווה שלא אוכל תחלים וחזר ואמר שלא אוכל תחלים וענבים ויש לומר דחד מתרי פירכי נקט אי נמי כיון דלמר שצווה שלא אשתה צרישא גלי אדעתיה דכי אישתבע בתר הכי לאכילה גירדתא אישתבע ולצסוק מסיק אפי' אמר שצווה שלא אוכל תחלה גלי אדעתיה: **אביי"ה בבבב** שתיה **לא אמרי'**. וא"ת למנא דלעיל דמרבה דצילה קעילית ויליף לה בכריתות (דף יג: ושס) משכר לרצות שאר משכרין ואמר רחמנא אל תשת אלמא אכילה בכלל שמה וי"ל כיון דלאכילה היא עיקר סברא הוה דאל תשת משום שאר משכרין דמשקים כמביה א"ג שזר לא איירי אלא במשקין המשכרין כמו דבש וחלב ולהכי כתיב אל תשת ודצילה קעילית מרבין מסברא מידי דהוי אהני: **דלמא לאיפטר נפשיה מאחרינייתא קא מיביון**. וא"ת הא לא צעי למפטר נפשיה מאחרינייתא דאפי' אמר שצווה שלא אוכל קסמ כיון שאין צלצו לאסור עצמו אלא צאלו המינים לא מיתסר באחריניי אע"ג דצעלמא' דברים שצלצ אינן דברים היינו היכא דצלצ קותר מה שמוציא צפיו אצל היכא דאין קותר הייך דברים ^א וכן משמע קצת לקמן ויש לומר דמ"מ מנחה לעולם דלמיפטר נפשיה מאחריני קבעי:

שבועות שתיים פרק שלישי שבועות

כו.

והא תירוש חמרא הוא. והדלמר הנודר מן התירוש אסור בכל מיני מתיקה ומותר ציין צפרק בתרא דיומא (דף עו: ושס) פריך לה ומשני צנדרים הלך אחר לשון בני אדם: **גמ' שבר שבר מנוזר**. וא"ת לר' יהודה דמחייב צאכל דצילה קעילית ונכנס למקדש ולא גמר שזר שזר מנוזר מנ"ל דשמיא בכלל אכילה וי"ל דנפקא ליה מסברא דקאמר לעיל אי נמי גצי מקדש דוקא לא גמר שזר שזר לפי שהכחז תלה צטירוף הדעת כדכתיב (ויקרא י') להצדיל ולהורות ולפיכך סברא הוא קצת לרצות שאר משכרים אצל לענין מעשר יליף שפיר מנוזר וכן משמע קצת דלאיצא דתנא דמחייב צאכל דצילה קעילית דהיינו רבי יהודה מסיק דגמר שזר שזר מנוזר והשתא נמי לא תיקשה אדגמר שזר שזר מנוזר יליף ממקדש דהתם שאני דסברא הוא כדפרישית אצל אין לפרש לחומרא מקשי' דהא כי ילפינן נמי מנוזר ע"כ דצילה קעילית נקחת צכסף מעשר דהא פרי מפרי וגידולי קרקע הוא ועי"ל דר' יהודה יליף דשמיא בכלל אכילה כדיליף צירושלמי' מסכתא וכל דס לא תאכלו ואי צשקרס ^א והתניא (תוספתא פ"ב דטהירות) דס שקרש אינו לא אוכל ולא משקה אלא כמו שהוא והמורה קראה אותו אכילה: **שבר מנוזר**. וא"ת אמאי לא משני הכא לא מניח אמרת דשבר היינו דצילה קעילית דמיין אגב קנקנו נפקא כדאמר צפ' בכל מערבין (עירובין דף ס: ושס) דאי כתב רחמנא בשזר ה"ל דצילה קעילית אין יין אגב קנקנו לא כתב רחמנא יין אגב קנקנו משמע כ"ש דצילה קעילית ואייתר קרא דשזר לתמד משהחמין וע"ק דהיכי דריש התם מצבקר אגב עורו ומצנאן אגב גימזיה ומצנין אגב קנקן ומצשכר תמד משהחמין והא לריכי לפרש כדדרש התם מה הפרט מפורש פרי מפרי כו' וממה נפשך לרין תרי פרטי דאי כתב רחמנא צקר ה"א צעלי חיים אין גדולי קרקע לא ואי כתב ציין ה"א גדולי קרקע אין צעלי חיים לא דהכי מצרכין צפ"ק דקדושין (דף יז.) גצי הענקה וי"ל דהתם מיימור דציתין קדריש

אמינא היכא דתני פת הוא פת ממש. והיכא דלא תני פת אינו אסור אלא לכוס אבל הוא עשוי פת שרי כו'. ואסיקנא

(א) נראה דל"ל דקתני סיפא דלמר שצווה שלא אוכל וכו'.

כ א
מיי' פ"א מהלכות ביאת מקדש הלכה כ' סמג לאין ס':

תורה אור השלם
1. וְתַתָּהּ הַכֶּסֶף בְּנֶפֶךְ אֲשֶׁר תֹּאווֶה נִפְשְׁךָ בְּנֶפֶךְ וּבִצְאָן וּבִיָּין וּבִשְׂכָר וּבְכֵל אֲשֶׁר תִּשְׁאַלְךָ נִפְשְׁךָ וְאִבְלָתָּ שֶׁם לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְשִׂמְחַת אֶתָּה וְבִיתְךָ: דברים יד כו
2. מִיָּין וְשְׂכָר יִזְרַח חֲמִין יִין וְחֲמִין שְׂכָר לֹא יִשְׁתָּה וְכֵל מִשְׁרַת עֲנָבִים לֹא יִשְׁתָּה וְעֲנָבִים לְחִים וְיִבְשִׁים לֹא יֵאָכֵל: במדבר ו ג

מוסף רש"י

אניגרון. מין מאכל שותפין בו יין ונכמה מקומות שניט בתוספתא אניגרון ואכסיגרון שטמין בו יין ושמן (יומא עו.). מיא דסיילקי. מים ששלקו בתי מדרין (שם וברכות לה.). **מיא דכולסו** שילקי. כל מיני ירק שלקו (ברכות לו.) של שאר מיני ירקין (יומא שם.) **מידי דמשכר**. ואין שכרות דךך אכילה (שם.) **אכל דבילה** קעילית. הגדילה צלומי מקוס ומשכרת כיון (בברכות מה.) קעילית, שס מקוס (יומא שם.) **חייב**. משום שזר אל תשת (שם עו.) **חייב מלקות**, כר יהודה מקומקין לה צפרק אלמו לו בכריתות (יג:) דקאמר התם על שזר משכרין צלומיה דלא תשת (בברכות מה.) ונכנס עסקין (סנהדרין עא.).

רבינו חננאל

באכילה ושתיה כי הדור אמר שלא אשתה מי חייילא שבועה אחריתי עליה. אילו אמר שלא אשתה שלא אשתה ושתה מי חייב תרתי. ופריך רבא מתני' כגון דאמר שלא אשתה (שלא אשתה) והדר אמר לא אוכל דכיון דאקדמיה לשתיה קמי אכילה לא אמרי' אכילה בכלל שתיה היא כו'. ואסיקנא אלא לעולם כדקתני' (א) וסיפא כגון דאמר שבועה שלא אוכל והדר אמר שבועה שלא אשתה דכיון דהדר אמר שלא אשתה גלי דעתיה דהא לא אוכל דנשבע עליה אכילה גירדא היא: א"ר אשי אף אנו נמי שבועה שלא אוכל פת ואכל אוכלין שאינן ראויין כו' ולא עמדו: שבועה שלא אוכל פת חטים פת שעורין פת כוסמין ואכל חייב על כל אחת ואחת. ואקשינן ודלמא האי דפריש פת חטים פת שעורין ופת כוסמין למיפטר נפשיה מפת דוחן ופת שיפון ופת שכולת שועל וכיוצא בו. ודחי' א"כ הוה ליה (לתנא) לומר פת חטים (שעורין וכוסמין פת פת למה לי. ודחי' אי לא תנא בכל אתר ואתר הוה

אמינא היכא דתני פת הוא פת ממש. והיכא דלא תני פת אינו אסור אלא לכוס אבל הוא עשוי פת שרי כו'. ואסיקנא

(א) נראה דל"ל דקתני סיפא דלמר שצווה שלא אוכל וכו'.